

Hoofdstuk 6

Protocol tegen pesten

6.1 Het belang van een protocol tegen pesten

Dit protocol tegen pesten is onderdeel van het veiligheidsplan van De Regenboog. We beschrijven hierin hoe we actief inhoud geven aan het voorkomen van pesten en wat we ondernemen indien er toch wordt gepest.

Er zijn verschillende visies ten aanzien van het belang van een protocol tegen pesten.

De visie van De Regenboog over het belang hiervan: **Ieder kind heeft recht op een fijne schooltijd. Wij willen dan ook een sociaalpedagogisch klimaat creëren waarin ieder kind zich ondersteund, betrokken, veilig en geaccepteerd voelt.**

Met behulp van dit protocol tegen pesten laten we zien dat we tegen pesten zijn en dat we pesten willen voorkomen.

6.2 Wat is pesten?

In deze paragraaf wordt het begrip 'pesten' beschreven. Basisschool De Regenboog hanteert de volgende beschrijving.

Pesten is het herhaardelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met herhaardelijk wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. Opzettelijk betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een machtsverschil. Slachtoffers zijn minder sterk dan pesters en kunnen zich dus niet goed verdedigen.

Er zijn verschillende vormen van pesten. Wij onderscheiden

- Fysiek: slaan, duwen, schoppen
- Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen
- Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken
- Relatieel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden
- Digitaal pesten: alle vormen van pesten die online plaatsvinden

6.2.1 Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

In deze paragraaf wordt het verschil tussen plagen en pesten beschreven. Dit verschil is soms erg moeilijk aan te geven. Basisschool De Regenboog onderscheidt een aantal factoren die plagen van pesten onderscheiden. Grappen maken en plagen mag. De ene keer plaagt iemand jou, de andere keer plaag je terug. Je kunt er samen vrolijk om lachen. Het blijft voor allebei leuk.

- Pesten gebeurt met opzet, plagen niet
- Pesten gebeurt telkens opnieuw tegen dezelfde persoon, plagen gebeurt af en toe en tussen verschillende personen
- Bij pesten is er sprake van machtsongelijkheid, bij plagen zijn kinderen ongeveer even sterk
- Bij plagen is het dus niet de bedoeling om iemand bewust te kwetsen. Bij plagen blijft de verstandhouding en het onderlinge respect tussen kinderen behouden

Kinderen bepalen zelf wat ze leuk en prettig vinden en wat niet. Kinderen bepalen zelf de grens tussen: - Ja, dat vind ik leuk en prettig! en - Nee, dat vind ik vervelend en dat doet pijn!

Kinderen moeten daarbij helder hun grens aangeven door duidelijk 'NEE' of 'STOP' te zeggen. Anderen moeten deze grens respecteren. Een pester stapt over de grens tussen 'ja' en 'nee'. Z'n slachtoffer vindt het niet leuk en niet prettig. Maar de pester doet het toch.

6.2.2 Welke rollen worden er onderscheiden bij pesten?

Uit onderzoek blijkt dat elk kind in de klas een rol heeft bij pesten. Het is daarom erg belangrijk om de verschillende rollen te onderscheiden. In deze paragraaf worden de verschillende rollen beschreven. Basisschool De Regenboog hanteert de volgende indeling

- Pester: initiatiefnemer van het pesten
- Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten
- Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten
- Slachtoffer: het gepeste kind
- Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer
- Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in

6.2.3 Wat zijn signalen voor een peestsituatie?

Het is niet gemakkelijk om pesten te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Wat belangrijk is, is dat het gaat om een verandering in het gedrag van het kind.

Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk met name in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind gepest wordt:

- Het kind is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route
- Het kind vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden
- Het kind wil om onduidelijke redenen thuisblijven
- Het kind klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is
- Het kind komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak
- Het kind raakt steeds spullen kwijt
- Het kind raakt vaak zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven)
- Het kind trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn
- Het kind is angstig en gespannen
- Het kind is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt
- Het kind heeft nachtmerries of huult zichzelf in slaap
- Het kind heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen
- Het kind is chagrijnig, snel boos of lastig
- Het kind is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis
- Het kind weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering

Naast onze eigen waarneming en die van de ouders is het ook belangrijk te letten op de andere kinderen in de klas. In hoeverre is er sprake van echte tolerantie, bijvoorbeeld voor verschillen? Een lage tolerantie kan de basis vormen voor onderlinge irritaties, die uitmonden in pestgedrag.

Mogelijke oorzaken van pestgedrag

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

6.3 Signalering

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Kinderen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terecht komen. Daarnaast is het ook mogelijk dat kinderen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand. Op basis van onze definitie van pesten bekijken wij elke situatie vanuit het volgende perspectief:

- Gebeurt het met opzet (intentioneel)?
- Kan het 'slachtoffer' zich verdedigen (machtsverschil)?
- Hoe "erg" (intens) wordt het ervaren?
- Gebeurt het steeds opnieuw (stelselmatig)?

6.4 Aanpak

Als er desondanks toch gepest wordt, zal er in eerste instantie op worden ingestoken om dit op te lossen in de groep. Pesten is een groepsproces en een probleem van de groep, dus is de gehele groep nodig om dit op te lossen. Het is van belang dat kinderen leren inzien dat zij allemaal zelf invloed kunnen hebben op het pesten. Als dit niet voldoende blijkt en het probleem blijft bestaan, dan kan de leerkracht het curatieve groeps gesprek of de steungroepaanpak inzetten.

Curatief groeps gesprek

Als zich daadwerkelijk (pest)problemen voordoen kan dit in de groep worden besproken. De leerkracht schat in of de groepssfeer veilig genoeg is om een gezamenlijk gesprek te houden. Niet alle problemen kunnen in de groep worden besproken. Een groeps gesprek over pesten vindt alleen plaats wanneer het pestslachtoffer daarmee instemt.

De steungroepaanpak

De leerkracht kan een steungroep inzetten om een pestprobleem op te lossen. De steungroep bestaat uit een aantal kinderen uit de klas. Deze kinderen wordt gevraagd of zij kunnen helpen bij het oplossen van het probleem. In de steungroep zit ook altijd de pester, de pester wordt niet als schuldige aangewezen. De focus van de steungroepaanpak ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Voordat de steungroep wordt ingezet, wordt dit eerst besproken met het pestslachtoffer zelf.

Herstelaanpak

Als de steungroepaanpak niet tot de gewenste resultaten leidt, is er een herstelaanpak: de leerling of leerlingen die blijven pesten schrijven onder begeleiding van de leerkracht een concreet plan om hun gedrag te veranderen. Dit wordt altijd ondertekend door het betreffende kind en de ouders(s)/verzorger(s) van het kind. Als kinderen zich vervolgens niet aan de gemaakte afspraken houden, dan worden ouders uitgenodigd voor een gesprek en zullen er passende maatregelen getroffen worden.

6.5 Inlichten ouders

De ouders van de gepeste leerling én de pester worden ingelicht op het moment dat de school bemerkt dat er sprake is van pesten. We houden hierbij graag korte lijntjes tussen ouders en school. Ook wanneer de steungroepaanpak wordt gestart, is de betrokkenheid van ouders belangrijk. Mochten kinderen zich niet aan de gemaakte afspraken houden, dan worden ouders uitgenodigd voor een gesprek op school.

6.6 Wat doet de school als de curatieve aanpak niet werkt?

Het kan voorkomen dat, ondanks dat de curatieve aanpak herhaaldelijk is toegepast, het pesten blijft bestaan. Vaak is er dan iets anders met het kind aan de hand. Mocht dit voorkomen, dan nemen wij de volgende stappen:

6.6.1 Externe hulp

Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt is er mogelijk meer aan de hand dan alleen pesten. Op dat moment is er aanvullende hulp nodig om de problemen op te lossen. Er kan gekozen worden voor een bredere zorgaanpak. De intern begeleider neemt, mocht dat nodig zijn, contact op met een externe partij (bijvoorbeeld het Sociaal Team).

6.6.2 Schorsing en verwijdering

Vanuit ons bestuur PCPO TriVia is er een protocol voor toelating, schorsing en verwijdering van leerlingen. Dit is te vinden op onze [website](#).

6.7 Commitment

Alle aan De Regenboog verbonden partijen onderschrijven het volgende:

- Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van kinderen, in het bijzonder door de ouders en door de leerkrachten.
- Om een passend en afdoend antwoord te vinden op het probleem pesten, gaan we uit van een zo goed mogelijke samenwerking tussen ouders, leerkrachten en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op deze samenwerking.
- Er wordt geld beschikbaar gesteld waarmee de scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen, de aanschaf van boeken en andere informatie kan worden bekostigd.
- Dit document wordt minimaal eenmaal per jaar geëvalueerd en daar waar nodig aangepast.

Het plan sociale veiligheid is geplaatst op de website van de school.